

ÇAĞDAŞ AZERBAIJAN ŞİİR ANTOLOJİSİ

Azerbaycan
Edebiyatı

BEN GÜ

AZƏRBAIJAN
KİTABXANA VE MƏDƏNİYYƏT
MƏRKƏZİ

Şiir

Anonim

Çağdaş Azərbaycan Şiir Antolojisi

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=69499666

Çağdaş Azərbaycan Şiir Antolojisi :

ISBN 978-625-6494-49-7

Содержание

Takdim	6
HÜSEYİN ARIF	11
ESKİ GENÇE ÇINARLARI	13
ANNE	15
BENİM OYUM BARIŞA	16
NEBİ HAZRİ	18
İKİ SES	20
DENİZ... GÖK... AŞK	23
BAHTİYAR VAHAPZADE	27
ŞEHİTLER	29
BİLEBİLDİĞİN KADAR	31
ÖMÜR	33
YÜREK	35
ZATEN DÜNYA DÖNÜYOR	36
KENDİMDEN NARAZIYIM 12	40
TESLİM	42
EL AÇTIK GÖKLERE	43
VİCDAN TANIKLIĞI	44
MEDİNE GÜLGÜN	46
ŞAİRİN HAYALİ	48
SENDEN AYRILANDA	50
YILDIZ GİBİ	52
ALİAĞA KÜRÇAYLI	53

BİR AVUÇ GÜNEŞ	55
KUĞUNUN NAĞMESİ	57
HARCADIM GENÇLİĞİ	58
İZLER	59
LEVHA	60
ALI KERİM	61
PARÇALAR	63
TAŞ	66
HEP SEFERDE	68
NERİMAN HASANZADE	69
KADINA MEKTUP	71
MERDİVEN	73
NE TUHAF?!	74
BEN DE YAĞMALIYIM	76
MEHMET ARAZ	78
SEVGİ SINIRI	80
UNUT BENİ	82
BENDEN GEÇTİ, KARDEŞİME DEĞDİ	84
CABİR NEVRUZ	88
SAĞLIĞINDA DEĞER VERİN	90
İNSANLARA...	
NESİMİ	93
SÖZ SATARIM ALAN YOK...	95
FIKRET KOCA	98
RÜYAMDA HACCA GİTTİYDİM	100
RENKSİZ İNSANLAR	103

MUSA YAKUP	104
GÜNEBAKAN 35 TARLASININ SON ŞARKISI	106
OLACAĞA VARACAK	108
Конец ознакомительного фрагмента.	110

Çağdaş Azerbaycan Şiir Antolojisi

Takdim

Azerbaycan son yıllarda pek çok sahada kalkınmakta ve uluslararası arenada hak ettiği yeri almak için hızla ilerlemektedir. Bunlardan kültür ve sanat alanına giren her türlü takdirin üzerindeki bazı uygulamaları sizlerle paylaşmalıyım.

Bunlardan ilki Azerbaycan'ın Latin alfabesine geçiş sürecidir. Açıkça ifade edelim ki, Azerbaycan Latin Alfabeti, Türk dilinin yapısına en uygun alfabedir. Latin alfabesine geçmiş veya geçecek diğer Türk halkları Azerbaycan Latin Alfabetini örnek almalıdırlar. Bu durum başlı başına övgüye layık olmakla birlikte Azerbaycan'ın bu süreçteki örnek davranışı dilin yapısına en uygun alfabeği seçmekten ibaret değildir. Azerbaycan Devleti Sayın Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in talimatıyla, alfabe değişiminden sonra Azerbaycan edebiyatının seçkin eserlerini ve dünya edebiyatından Azerbaycan Türkçesine çevrilen önemli eserleri yeni alfabe ile yüksek tirajlarla bastırarak halka dağıttı. Tarih boyunca pek çok halk ve devlet kullandığı alfabeği değiştirmiştir ama ilk kez Azerbaycan, kendi dilinin önemli

eserlerini yeni alfabe ile yayınlama basiretini göstermiştir.

Yine bu kalkınma sürecinde Azerbaycan Çeviri Merkezi'nin kurulmasını ve çalışmalarını için gerekli kaynakların aktarılmasını sağlayan akıl ve iradeyi de alkışlamak gerekir. Azerbaycan edebiyatının dünyaya, dünya edebiyatının seçkin örneklerinin ise Azerbaycan'a tanıtılması konusunda çalışmalar yapan bu merkez, pek çok ülkenin düşünüp de yapamadığı önemli bir kurumdur. Nitekim elinizde bulunan iki ayrı ciltte çağdaş Azerbaycan hikaye ve şiirinin güzel örneklerini bir araya getiren kitaplar da Azerbaycan Çeviri Merkezi'nin çalışmaları sonucu Türkiye'de yayınlanmaktadır.

Azerbaycan hikaye ve şiirini Türk okuyucusuna ulaştıracak bu antolojilerin, Türkiye'de Türkiye Türkçesinde yayınlanan ilk Azerbaycan edebî antolojileri olduğu düşünülürse, Azerbaycan Çeviri Merkezi'nin ne kadar büyük bir boşluğu doldurduğu ve onun çalışmalarına yıllardır ne kadar çok ihtiyaç duyulduğu da kendiliğinden anlaşılmış olur. "Bir millet iki devlet" dediğimiz Türkiye'de durum böyle ise varın dünyanın geri kalanını siz düşünün. Bu yüzden Avrasya Yazarlar Birliği olarak, Azerbaycan Çeviri Merkezi'nin faaliyetlerini çok önemsiyoruz ve çağdaş Azerbaycan hikaye ve şiirini Türkiye'de tanıtacak olan bu eserlerin yayınlanmasında birlikte çalışmaktan son derece memnunuz.

Değerli Okuyucu;

Azerbaycan için "odlar yurdu" metaforu çok sık kullanılır. Bu benzetmeyi kullananların pek çoğu hatta tümü Azerbaycan'da

Ateşgahta, yüzyıllardır kendiliğinden yeryüzüne ulaşarak yayan doğalgazın alevlerini, Azerbaycan toprağının hemen altında, ayağınızla küçük bir çukur kazsanız doluverecekmiş kadar yakın duran dünyanın en kaliteli petrolünü dikkate alırlar. Doğrudur, Azerbaycan toprağının bu zenginlikleri, bu güzel ülkenin kaderine derin etkiler yapmışlardır.

Ama ben tüm bunların yanında odlar yurdunu, kardeş ülkemizde yanan edebiyat ve sanat ateşi olarak da anlıyorum.

Odlar yurdu ifadesinden, Hazar Denizi'nin kenarından esen rüzgarlarla tutuşup yanan Azerbaycan insanının sıcak yüreklerini de anlamak istiyorum.

Bu yüreklerde yanan yüksek sanat ateşini de odlar yurdunun içinde görüyorum.

Hatta odlar yurdu haricen bakanlar için gaz ve petrol, dahilen bakanlar içinse Azerbaycan insanının içinde yanan sanat ve edebiyat ateşinin vatanı olarak anlaşılmalı diye düşünüyorum.

Bu ifadeler, Azerbaycan ve onun kor yürekli insanları için övgü sözleri olarak değerlendirilmesin. Elbette Azerbaycan her türlü övgüyü hak eder ancak ben bu ifadeleri o maksatla söylemiyorum.

Bu sözlerimde büyük ölçüde hakikat payı olduğu kanaatindeyim.

Azerbaycan Türkçesinin edebî dil olarak işlenip Türklüğün boynuna bir gerdanlık gibi asılması Fuzulî'nin şiirleri ile başlamıştır. Bu ifade bile tek başına biraz önce söylediklerimizi haklı çıkarmaya yeter aslında. Fuzulî'nin şiirlerinin genel Türk

edebiyatı içindeki yerini hatırlatmaya bilmem gerek var mı? Fuzulî, pek çok yönü ile Türk edebiyatının dünya şiirinde, hiçbir başka dilin şairinden geride kalmadan temsilciliğini yapacak bir zirvemizdir.

Fuzulî'nin Azerbaycan Türkçesinin edebî dilinin kuruluşundaki bu hali, pek çok sanat dalında da gözlenir. Örneğin şarkın ilk opera bestecisi dahî Üzeyir Hacıbeyli'nin sanat hayatına girişi de benzer tarzdadır. İlk kez opera bestelenen topraklarda Üzeyir Hacıbeyli öyle eserlerle girer ki sahneye, onu ancak şaşkınlıkla ve hayranlıkla izlemekten başka elinizden bir şey gelmez.

Edebiyata sanata dahiler hediye etmekte en mahir halktır Azerbaycan halkı, en mümbit topraktır Azerbaycan toprağı. Bir sahada birden fazla dahîyi yetiştirip dünyaya hediye etmek ancak Azerbaycan'ın başaracağı bir iştir.

Dahî yetiştirmekle halkın nüfusunun çokluğu arasındaki ilişkiyi, Kazak kardeşlerimiz “yüzden yürük, binden tulpar çıkar” atasözü ile anlatır. Tulpar, Köroğlu'nun kıratı gibi gerektiğinde uçabilen atlardır. Azerbaycan, insanlık ailesi içindeki nispetine göre pek çok tulparı, sanat dahîsini dünyaya kazandırmıştır. Belki dünyada halkının nüfusuna göre dahî sanatçı yetiştirme oranı en yüksek toplumlardan birisi, hatta en başta geleni Azerbaycan'dır diye düşünüyorum.

İşte bu yüzden Azerbaycan haricen bakanlar için gaz ve petrolden gelen alevli ateşlerin yurdu, batınen bakanlar içinse dahi sanatçıların korlu yüreklerinden oluşan odlar yurdudur.

İki ayrı cilt halinde yayınlanan Çağdaş Azerbaycan Şiir ve Hikaye Antolojisi kitapları bu korlu yüreklerin eserlerini, Türkiye Türkçesinde okuyucuya ulaştırıyor.

Edebî eserler, bir ülkeyi ve toplumu tanımak ve tanıtmak için, çoğu kere, o topraklara yapılacak seyahatlerden daha etkili olabilirler. Türk okuyucusu bu eserleri okudukça kardeş Azerbaycan'ı ve halkını daha yakından tanıyacak, tanıdıkça daha çok sevecektir.

Çağdaş Azerbaycan Şiir ve Hikaye Antolojisi eserlerinin Türkiye'de yayınlanmasını sağlayan Azerbaycan Çeviri Merkezi'ne ve onun değerli başkanı yazar, dramaturg sayın Afak Mesud'a ve tüm emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Bu iki güzel eserin yayınlanması için Avrasya Yazarlar Birliği ve Azerbaycan Çeviri Merkezi arasında başlayan verimli işbirliğinin gelecekte de devam edeceği ümidiyle, okuyacağınız eserlerin iki halkın dostluk ve kardeşliğinin pekişmesine katkı sağlaması dileklerimi sunuyorum.

Yakup Ömeroğlu

Avrasya Yazarlar Birliği Başkanı

HÜSEYİN ARIF

(1924-1992)

Halk Şairi, 1949 yılında Azerbaycan Yazarlar Birliği üyeliğine seçilmiştir. Yeni Hayat Yollarında, Aşk Nağmeleri, Dostluk Telleri, Yolda, Ömür Çeşmesi, Sibiryaya Armağanı, Toprak Aşkı, Yollar ve Hatıralar vb. gibi yirmiden fazla şiir kitabı yayımlandı. Eserleri İngiliz, Fransız, Alman, Polonya ve eski Sovyet cumhuriyetlerinin tüm halklarının dillerine çevrildi.

Devlet Ödülü aldı. Dağ Köyü uzun şiiri ile 1971 yılında Altın Orak ödülünü aldı.

ESKİ GENCE ÇINARLARI

Birbirine dayanak olur,
Eski Gence çınarları.
Akşam sabah uyak olur
Eski Gence çınarları.

Yeri öper, göğü sarar,
Meh¹ dokunur, koku saçar,
Gölgesini dosta açar,
Eski Gence çınarları.

Zaman geçer fasıl fasıl²,
Sabırda dağ, ağırlıkta fil,
Her rüzgârdan kopan değil,
Eski Gence çınarları.

Fısıldaşan yaprakları,
Nağme diyen dudakları,
Nasıl okşar kulakları
Eski Gence çınarları.

Nehir boyu katar katar,
Asırlardan bir yadigâr,

¹ Meltem

² Burada mevsim

Dünya görmüş atalar –
Eski Gence çınarları.

ANNE

O anki bebekler gelir dünyaya,
O günden hep ölçer biçer anneler.
Şiir de okur, şarkı da söyler,
Besteci anneler, şair anneler.

Dayanır her azaba o bile bile,
Yaşar hep sırrını dökmeden dile.
Bazen de kaldırıp zehri bile,
Şerbet yerine iççer anneler.

Unutup yılların yorgunluğunu,
Hayatta dinçliğı, evde uykuyu:
Sevincin azını, gamın çoğunu,
Yükün ağırını seçer anneler.

Hiç kendim de bilmem Hüseyin, niye?
Başımın dumanı çekilir göğçe,
Toprağıım annesiz kalmasın diye
Toprağıın koynuna göçer anneler.

BENİM OYUM BARIŞA

Benim oyum barışa –
Milyondan biri tek –
Bırakın, bir daha ordular
Yüz yüze dayanmasın.

Benim oyum barışa –
Bombaların sesinden
BeŐikteki bebekler
Haykırıp uyanmasın.

Benim oyum barışa –
Büyük köyler, Őehirler
Yıkılıp daŐılmasın
Toz duman içinde.

Benim oyum barışa –
Eski abideleri
Yerle yeksan etmesin
Toplar bir an içinde.

Benim oyum barışa –
Ak saŐlı anaların
Gözleri yaŐla dolup
Kalbi darda kalmasın.

Benim oyum barışa –
Gencecik kızlar, gelinler
Bakıp bakıp yollara
İntizarda kalmasın.

NEBI HAZRI

(1924-2007)

Halk Şairi, Sanat Adamı. 1945 yılında Azerbaycan Yazarlar Birliği üyeliğine seçilmiştir. Yıllar ve Sahiller (1969), Nesiller – Asrlar (1985), Beyaz Şimşekler (1986), Toprak Sana Yemin Ederim (1989), Ömür Çınarından Yapraklar (1995), Yüzyılın Kanlı Gelinciği (1996), Peygamber (2000) vs. gibi yirmiden

fazla kitap yazdı. Şiirleri Rus, İngiliz, Fransız, Alman, Çek, Arap, Türk, Leh, İspanyol, Macar ve eski Sovyetler Birliği cumhuriyetlerindeki tüm halkların dillerine çevrildi. Nebi Hazri bağımsız ÷lkemizin yüksek devlet öd÷llerini – Şöhret ve İstiklal madalyalarını almıştır.

İKİ SES

Seversin...

“Hayatım” diye seversin

Seversin... sevinir gözünde cihan.

– Hadi söyle, sen onu neden sevdin?

– Sev onu, o senin, sen de onunsun!

Sevmezsin...

Uykun çekilir göğşe,

Hayale çevrilir o yıllar, o kız.

– Hadi söyle, neden sevdin o kızı neden?

– İyi ki o kızla siz ayrıldınız!

Yazarsın...

Alnında ter tane tane...

Dost gibi eline yapışır ilham!

– Hadi söyle, neden yazdın, o şiiri neden?

– İyi ki o şiiri yazdın bu akşam!

Yazmazsın...

Kalbinde kalır sözlerin,

Arzu derin olur, mısralar da sığ.

– Hadi söyle, neden akşamın boş geçer senin?

– Günde de yazılmaz...dinlensene biraz

İki ses...

Anlamalı bir âlem gibi

Geçersen böylece dünya yüzünden.

Bir ses savcı,
Birisini avukat mı?
Arada ebedi sanık da sen...

Bir tek umut kalsın
İstersen sessizliğe sarılsın cihan,
Bir şey yok, al benden gülüşlerini...
Al benden ömrümde ebedi kalan
O ani, o ani görüşlerini.
İstersen, bırak da olsun! Ne konuş, ne dinle!
Al şimdi güzel günleri benden.
İstersen bir sabah bana verdiğin
Sadakat andını al geri benden.

İstersen, al benden düşünce gölge
Yeşil ormanların fısıltısını.
Bizi özleyen sahille birlikte,
Al benden denizin pırıltısını.

Fakat soğuk bakma bana sen genden³, güzel!
Sensiz güneşsizdir bu gök, bu toprak.
Her şeyi, her şeyi al benden, güzel,
Bir tek umut kalsın bende de ancak.

Umut – bir dünyalık sükût içinde,
Bir dünyaya değen gülüşlerindir.
Umut – bir şimşeklik bulut içinde,
O ani, ebedî görüşlerindir...

³ Uzaktan.

DENİZ... GÖK... AŞK

– Denizi hediye veririm sana...
Ben dedim, sen baktın, sen gülümsedin.
Göklerin şafağı düştü yüzüne.
– Ben ise... gökleri veririm – dedin...

Ayrıldık bu tuhaf hediyelerle,
Gökler aşkım gibi bana azizdir.
Ayrıldık denizle, ak dalgalarla,
Nasıl götürürsün? Deniz denizdir

Denizi verdim ki sana hediye,
Geldiğim sahile gelesin bir de.
Beni görmeyende o benim – diye,
Benimle konuşup gülesin bir de.

– Eğer görüşmesek, bize dağ olur,
Dediydim, kaç defa böyle dediydim ben.
Deniz sahiline dönebiliriz,
Göklerin sahili var mı, gideyim ben?!

Düşündüm, ayrıldık gelenden beri,
Sen benim aşkıma ışık olasın.
Bu yüzden verdin mi bana gökleri,
Benden gökler kadar uzak olasın?!..

II

Ben bir denizim ki aşkım sabahtır,
Seni düşünürüm, sevgilim, yine.
Benim dalgalarımlar hatıralardır,
Bırak da yetişsin kalbinin sahillerine.
Gerçek bir aşk ki büyük bir hüner,
Coşar umman gibi taze arzular.
Benim dalgalarımlar hatıralardır,
Orada tufan da var, burulgan⁴ da var.
Denizim, aşkımdan kaçmak boşuna,
Ben ki atlarımlar çölü, çimeni.
Benim dalgalarımlar, hatıralardır,
Gece de gündüz de bulacak seni.

III

İstersin rüyana gelirim senin,
gelirim deniz gibi.
Yüzüne inciler çilerim senin,
çilerim deniz gibi.
Yoluna şafaklar serperim bazen

⁴ Girdap

serperim deniz gibi.
İstersen yüzünden öperim bazen,
öperim deniz gibi.
Adını kalbimin sahillerine
yazarım deniz gibi,
Susarım deniz gibi,
Susarım deniz gibi.

IV

Dünyada sükûnet aramadım ben,
Güneş gibi parla,
Sabah gibi gel.
Gökler gibi rüyama gelmek istesen,
Sen aylı yıldızlı gökler gibi gel.

Atla kucağından gür tufanların,
Bakayım akşamdan sabaha kadar.
Atla beyaz yoluyla mehtapların,
Parlasın her yıldız hatıra gibi.

Gel, kış gecesinde,
yaz sabahında,
Denizi göklerden ayırmak olmaz!
Sen görüş yerini şimşeklerle yaz!
Ben gerek nağme gibi seni dinleyeyim,

Sen benim aşkımla, yüreğimlesin.

Ne kadar gökler var, ben seninleyim,
Ne kadar deniz var, sen benimlesin.

BAHTIYAR VAHAPZADE

(1925-2009)

Halk Şairi, tiyatro yazarı, bilim adamı, edebiyatçı ve ünlü toplum adamı. Yetmişden fazla şiir kitabının, iki monografinin, on bir bilimsel kitabın, yüzlerce makalenin, bu bağlamda tarihi ve çağdaş konularda yazılmış yirmiden fazla kapsamlı uzun şiirlerin yazarıdır. Eserleri İngiliz, Fransız, Alman, Fars,

Türk, Polonya, İspanyol, Macar, Romanya ve eski Sovyet cumhuriyetlerinin tüm halklarının dillerine çevrildi. 1945 yılından Azerbaycan Yazarlar Birliği üyesi olmuş, profesör doktor unvanı sahibi, Azerbaycan Millî Bilimler Akademisi Üyesi, Azerbaycan Sanat Adamıdır. SSCB Devlet Ödülü, Romanya'nın edebiyat alanında Komandor yüksek ödülünü aldı.

ŞEHİTLER

Katil kurşununa kurban giderken
Gözünü yarına dikti şehitler.
Üç renkli bayrağı öz kanlarıyla
Vatan toprağına çekti şehitler.

Zalim övünmesin zulümleriyle
Bin bir ihtirası, bin bir şerriyle
Hakikat uğruna ölümleriyle
Ölümü kâmına çekti şehitler.

O cumartesi gecesı, o katil günü
Mümküne çevirdik çok namümkünü
Halkın kalbindeki korku mülkünü
O gece yıkıp söktü şehitler.

Tarihi yaşatıp dileğimizde
Bir yumruğı dönuştük o gece biz de
Yıkıp köleliğı yüreğimizde
Cesaret mülkünü yaptı şehitler.

Onlar susturulan hakkı söyletir
Karaca toprağı kıymetlendirir
Donan vicdanları gayretlendirir
Oysa el gayreti çekti şehitler.

Biliriz bu bela ne ilkti, ne son
Ölürken uğruma bu ana yurdun
Kuzu cildindeki o koca kutrun
Doğru düz resmini çekti şehitler.

İnsan insan olur hünerleriyle
Millet millet olur hayrı şerriyle
Toprağın bağına cesetleriyle
Özgürlük tohumu dikti şehitler.

BİLEBİLDİĞİN KADAR

Çal dünyadan hoş günü
Çalabildiğin kadar.
Vereceksin, unutma,
Alabildiğin kadar

Kuzu gibi melersin,
Bin bin arzu dilersin,
Sen boşalabilirsin,
Dolabildiğin kadar.

İdrak yolu korkulu.
Gülünden çoktur çalı.
Gideceksin bu yolu
Gidebildiğin kadar.

Neye gerek gileyler⁵,
Bu çabalar, bu seyler⁶,
Bildiklerin de yeter,
Zaten bildiğin kadar.

Bu dünyanın bin yönü,
Bin rengi, bin oyunu,

⁵ Yakınmalar

⁶ Gayretler.

Algııarsan sen onu
Bilebildiğin kadar.

Sevinç dağına çıksan,
Sanma dertten uzaksın.
Bir gün ağlayacaksın,
Glebildiğin kadar.

ÖMÜR

Derler ya, çok azmış yüz yıl, elli yıl,
İnsana bir ömür kifayet değil.
Daha ısıtmamış öz yerimizi
Ölüm cellat olup haklar bizi.

Derler ya, tatlıdır tadı dünyanın,
Keşke iki olaydı ömrü insanın.
N'ola, çalışsaydık ömrün birinde,
Sonra eğlenirdik biz diğerinde.

Herkes ömrüne bir türlü bakmış,
Herkes bu dünyayı bir türlü anlar.
Cihanda ya neden zevk alacakmış
Zahmetin kendinden zevk almayanlar?

Yüz yüz ömür bile azdır doğrusu
Bir ömrü insana az sayanlara
Haramdır bu hava, haramdır bu su
Eğlenmek aşkıyla yaşayanlara.

Yaşamak yanmaktır, yanasın gerek,
Hayatın anlamı yalnız ondadır
Mum eğer yanmazsa, yaşamaz demek
Onun da hayatı yanmasındadır.

Ömrü az olsa da, kartal inmedi
Dedi, semalarda bir kaynağım var.
Ömrün azlığına sitem etmedi
Ömrü insan gibi başa vuranlar.

“Bu dünya beş gündür” – deyip her yerde
Sağ iken mezara yatanlar davar.
Alnının teriyle birce⁷ ömürde
Yüz insan ömrünü kazanlar da var.

⁷ Yegâne, biricik

YÜREK

Yürek odur daim yana,
Od püsküre alevlene.
Od vermezse kalbe, cana
Demek o hiç yürek değil.
O hiç bana gerek değil.

Eğer ki sevinip gülmez
Atmasını kimse bilmez
Çarpıntısı işitilmez
Demek o hiç yürek değil.
O hiç bana gerek değil.

Vatanı için gerekse
Çelik gibi gerilmese,
Toprağına serilmese
Demek o hiç yürek değil.
O hiç bana gerek değil.

Ne yapayım o yüreği –
Yok arzusu bir dileği?!
Yapamazsa o sevmeği
Demek o hiç yürek değil.
O hiç bana gerek değil.

ZATEN DÜNYA DÖNÜYOR

Zamanın değirmeninde taş eridi, kum oldu,
Tarihe attığımız döndü, lazım oldu.
Dünün gerçeği bugün ters yorum oldu,
Niye de ki olmasın, zaten dünya dönüyor...

Çok avlaklar içinde çok avları avladım,
Aşıp taşan arzumu ben artık cilovladım⁸.
Ben babamı geçtim, geçer beni evladım,
Bu hep böyle olmalı, zaten dünya dönüyor...

Dün doğru bildiğimi bugün yanlış sanırım.
Bazen olur, kendim kendimde kaybolurum.
Her yıl yeni arzu için dönerim, dolanırım
Niye de dönmeyeyim zaten dünya dönüyor...

Çok eğilen gördüm, eğilemeyecek başları.
Sular duruldu, gördük dibindeki taşları
Adresini değişti daha dünün alkışları;
Niye de değişmesin, zaten dünya dönüyor...

Nasıl döner bu devran, nasıl döner bu gidiş,
Köpeklere bakıp tavşanlar da gülermiş.
Dünya kurulalı beri her şey değişilirmiş,

⁸ Dizginledim.

Değişmesin ne yapısın, zaten dünya dönüyor...

Ebedî dünyada ben ebedî sanmadım,
Bir ateşe tutuştum, bin ateşe yanmadım,
Putlar geldi ve gitti, birine inanmadım.
Neden inanayım ki zaten dünya dönüyor...

Döndükçe bu dünya, yok da dönüp var olur,
Kuruyan pınarlardan sular yine car olur.
Bu dünyanın iyisi de, kötüsü de tekrar olur,
Neden tekrar olmasın? Zaten dünya dönüyor...

Bin bin yıllar bu dünya böyle dönüp dursa da,
Bir yuvanın bülbülü bin budağa konsa da,
Aylar, yıllar, mevsimler birbirini dansa⁹ da,
Değişmezdir akidem, çok da dünya dönüyor,

Ne kadar isterse, bin o kadar durup döne,
Karşıma kâh şer çıka, kâh iyilik yuvarlana.
Çarkı felek isterse bin kez ters dolana,
Akidemi hiç kime değişmem ben yine.

Akıl başka, yürek başka

⁹ Yalanlasa da

Birbirine benzese de,
Yel başkadır, külek başka¹⁰.
Kokusu hoş, rengi de hoş
Gül başkadır, çiçek başka.

Her diki yokuş sanma, gel,
Her meyi meyhoş¹¹ sanma, gel.
Her uçanı kuş sanma, gel
Kuş başkadır, böcek başka.

Her derdine ortak benim,
Her acıyı ten bölenim,
Sen çekensin, ben gelenim
Gemi başka, yedek başka.

Hakkın yolu – kendi yolum,
Eğilmeyen doğru yolum,
Hayırla şer – sağ kolumdur
Şeytan başka, melek başka.

Bir dileğe ben aşılandım,
Kâhkazandım, yağmalandım,
Ömrüm boyu parçalandım
Akıl başka, yürek başka.

Dilek oldu benim adım,
Çözülüverdi kol – kanadım

¹⁰ Rüzgâr

¹¹ Burada hoş

Yetmedi sabrım, inadım
Emel başka, dilek başka.

KENDİMDEN NARAZIYIM ¹²

Tabiatın gönül açan
Bin rengi, bin sesi var.
Her gönlün bin arzusu,
Bin renkli nağmesi var.

Bu arzular, bu nağmeler,
Bu sesler bir saz gibi –
Benim solgun sözlerimde
Hiç dil açabildi mi?

Hissim derin, sözüm solgun,
Kalbim geniş, sinem dar.
Benden önce doğmuş
Sinemdeki duygular.

Yanlış atılan adımları
Sonradan anlarım;
Bakıp vicdan aynasına,
Kendimi danlarım¹³.

Siz ey yanlış adımlarım,
Beni derde saldınız

¹² Memnun değilim.

¹³ Sitem ederim

Ben sizinle savaştıkça
Her gün daha çoğaldınız.

Ben hak hesap isterim
Geceler gündüzümden;
Endişeliyim, sitemliyim
Ömrüm boyu özümden¹⁴.

Bizim sanat dünyasının
Kırık telli sazıyım;
Bir tek buna razıyım ki
Kendimden narazıyım¹⁵.

¹⁴ Kendimden

¹⁵ Razı değilim.

TESLİM

Ayrılık musibet, ayrılık zülüm!
Bu fani dünyaya indi, a gülüm,
Senin varlığına bağlanmışım ben,
Ruhum kanatlanır her “can” sözünden.

Bulmuşum, a gülüm, kendimi sende,
Mestim hislerinin inceliğinden.
Dünya dertlerimden incinince
Yegâne tesellim sensin, tek sen.

Kendin bir yanasın, aşkın bir yana,
Seni her derdime merhem bilmişim.
Bu zalim dünyanın azaplarına
Sana sevgim ile üstün gelmişim.

EL AÇTIK GÖKLERE

Ne zaman ölçüldü vakit, zaman ile?
Dünya güzelleşti ilk insan ile.
İnsan sonsuz aşkın kadir sesidir,
Allah'ın yerdeki halifesidir.

Beraber hayatın zevkini tattık,
Çalıştık, geceyi gündüze kattık.
Allah'ın verdiği aklın gücüyle
Bomboş yer üstünde dünya yarattık.

Biz yüce göklerden geldiğimizden,
Sığmadık hududu bilinen yere.
Dünya derdimizi sormadı bize,
El açtı imdat için insan göklere.

VİCDAN TANIKLIĞI

Bazen azap satar, gam alır beni,
Benim bu dünyada çok hatam oldu.
Yanlışlar, kusurlar, hatalar beni
Yeniden yaradan öz babam oldu.
Hatalar üstünde boy atmışım ben,
Kendimi yeniden yaratmışım ben.

Yanlışma, hatama herkesten önce
Tanık da, yargıç da vicdandır ancak.
Böyle bir anda vekil¹⁶ lal¹⁷ olur,
Hak keser, yalansa paymal olur¹⁸.
Tanığım, avukatım, yargıcım da ben,
Kaçmak mümkün mü bu mahkemeden?

Vicdan tanıklığı! Gönüllü tutsak!
Kendinden gönüllü intikam almak!
Vicdan tanıklığı! Bir hükümdar tek¹⁹
Kendine çektiğin öz sine dağın.
Vicdan tanıklığı! Kendini görmek,
Kendinin kendine teslim olman.

¹⁶ Burada avukat

¹⁷ Dilsiz

¹⁸ Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek.

¹⁹ Gibi

Kendini görmeyen görmez özgeyi,
Sözünü anlamaz, kendini bilmez.
Kendini bilmeyen bilmez kimseyi,
Eğriye eğilir, düze eğilmez.
Tanığın, avukatın, yargıcın da sen,
Kaçmak mümkün mü bu mahkemeden?

MEDINE GÜLGÜN

(1926-1992)

Şair, Azerbaycan Sanat Adamı. Bakü'de ve Moskova'da yayımlanmış olan Tebriz'in Baharı (1950), Savalan'ın Eteklerinde, Barış Sesi (1951), Yedigâr Yüzük (1953), Tebriz Kızı (1956), Dünyamızın Sabahı (1974), Yoramaz Yollar Beni (1958), Turnalar Döndüğünde (1983), Dünya Şirin Dünyadır (1989) ve başka pek çok şiir kitabının sahibidir. Şeref Nişanı

madalyası ve Azerbaycan SSC Yüksek Sovyeti onur beratlarını almıştır.

ŞAİRİN HAYALİ

Yine kanatlandı şair hayali
Dindirir kalbimi bir keman gibi.
Gönlüme seslenen her küçük nağme
Bırak kalsın, hayatta armağan gibi.

Hayalen göklere hiç yücelmedim,
Meylimi biricik güle salmadım.
Elden bir an bile ayrı kalmadım,
Kendimi hiç misafir sanmadım,

Elimde kalemim bazen lal²⁰ olur,
En şirin arzular bir hayal olur.
Yine de yürekte özge hâl olur,
O dolar boşalır asuman gibi.

Ömrün anlamını baharda gördüm,
Sevdiğim bu güzel diyarda gördüm.
Gönlümü ne tutsak, ne darda gördüm,
Coşup dalgalandı o, umman gibi.

Şiirim kanatlanıp uçabilseydi,
Kalplere tazelik saçabilseydi.
Seven gönülleri açabilseydi,

Gamım yok olurdu bir duman gibi.

SENDEN AYRILANDA

Çelik kanatlar üste
Uçtun uzağa gittin.
Göklerin sinesinde,
Nokta gibi gözden gittin...

Gittin, boğsa da beni
Ayrılığın, hasretin
Kalbimi terk etmedi
Şefkatin, muhabbetin.

Fakat sana diyecek
Ne kadar sözüm kaldı.
Bilsem de bu ayrılık
Geçicidir, geçecek.
Fakat yine yüreğim
Dil anlamaz çocuk gibi...
Konuşur fısır fısır;
Elinden ayrılığın.
Köle oldum, kul oldum,
Gamım hesaba gelmez,
Sevinçten yoksul oldum.

Tenhالیğın yükünü
Çekerim ağır ağır.
Nice intizar sözüm,

Benim gecem gündüzüm
Seni çok özlüyor...

YILDIZ GİBİ

Bazen sanki
Donuyorum buz gibi.
Bazen geceden sabaha
Yanarım yıldız gibi,
Nağmenin düğmeleri,
Bazen çiçeklenmez.
Gönlüm susmuş keman gibi,
Bazen de hiç dinmez.
Bazen de ram olurum,
Yorgun düşmüş deniz gibi.
Rahat olmuyor yürek.
Fakat yine hayalim,
Göç eder elden ele.
Bilirim ki ne kadar
Nağmeler yazmak için
Seferim vardır daha,
Seferim vardır daha...

ALIAĞA KÜRÇAYLI

(1928-1980)

Şair, çevirmen. Merhaba, Gelecek Yıllar (1954), Güzellik (1958), Cevapsız Mektuplar (1960), Nargin'den Esen Rüzgâr (1961), Sefere Çıkıyorum (1965), Turnalar Güneye Uçar (1967), Yollarda Arar Beni (1970), Hayatın Dolayları (1973), Dünya Avucumda (1976), Bütünlük ve onlarca diğer şiir ve çeviri

kitablarının yazarıdır. Sanat Adamı unvanını ve Azerbaycan Devlet Ödülünü aldı.

BİR AVUÇ GÜNEŞ

İlk defa annemden duydum bunu:
Bir avuç güneşin ne olduğunu.
Beklenmedik sestem, bir gürültüden
Bizi sarardı korku, heyecan.
Nazi uçağı geldi sanırdık,
Toprak²¹ biz saklanırdık.
Tam dagırdığımız anda,
Annem söylenirdi, sinirlenirdi:
Bir avuç güneş de kıtmış bize,
Karanlık yazılmış kaderimize...
O günden bir avuç güneş sözünü,
Bir avuç güneşin, nurun özünü
Gezdirdim kalbimde kanımmış gibi.
Nemli kulübelerin dermanı gibi.
Bildim o hayattır, güldür, çiçektir.
Herkesem, her yerde güneş gerektir.
Laleli ovaların yakasında da.
Ya bir avuç olsun, ya da bir katre –
O gerek nurunu salsın her yere.

O güneş parlıyor şimdi elimde,
Bütün bir güneş var benim elimde.
Fakat saklayarak o hasretini,

²¹ Toprak ev, dam.

Bir avuç güneşin hararetini
Bekleyen halklar var, kabileler var.
Güneşsiz açılan nice sabah var.
Güneşsiz günleri açarım her gün,
Annemin sözleri geçer kalbimden.
Bir avuç güneşi getirmek için
Bir ömür yaya yol giderim ben.

KUĞUNUN NAĞMESİ

Diyorsun: “Ah bu aşk şiirlerinin
Hepsi kısadır – bir bent, iki bent”
Diyorsun: “Demek ki sakatmış senin
Aşkının yolunda bindiğin sement²²”

Güzelim, doğru ya, benim aşkımdan
Uzunca konuşmam olmadı hele;
Sevgi konusunda çok cimriyim ben,
Ne yapsam, doğam böyledir, böyle...

Dostum, bu kınama, bu sitem nedir?
Bırak da, anlatmayayım aşkıma daha.
Kuğu nağmesini son kez söylüyor,
Ömründe son kez...
O da ne nağme!

HARCADIM GENÇLİĞİ

Harcadım gençliği bozuk para gibi
Yerini bilmeden, esirgemedem.
Vardan yoktan çıkan bir fakir gibi
Onu hep ararım, hep ararım ben.

Keyifte mi, neşeler kucağında mı
Gitti o yıllarım, gitti gençliğim?
Güzel kadınların dudağında mı
Soğuk öpüş gibi bitti gençliğim?!

İZLER

Dün karın üstünde ben
Gördüm ayak izlerimi;
O izler kayboldu neden
Bugün güneş doğan gibi?

Üzerinde karlı yerin
İz bırakmak kolay olur
Kolay düşen o izlerin
Ömrü, dostum, bir an olur!

Zor da olsa böyle, çalış –
İzin düşsün taş üstüne;
Bin ateşli yaz, bin karlı kış
Bozamaz ki onu yine!

LEVHA

Semada devre vururken
bulutların dizimi
Diktim göklere hasretle
yola dalan gözümü.

Yıldırımlar
bana gösterdi
nurlu gündüzümü.
Sabaha kadar
ben böyle süzdüm
bahar yağmurlarını,
İple inci gibi yüzdüm
bahar yağmurlarını,
güllerin boynuna dizdim
bahar yağmurlarını.

ALI KERİM

(1931-1969)

Kısa ömür yaşayan Ali Kerim'in İlk Aşk kitabı 1958 yılında Moskova'da yayınlandı. Hayattayken Bakü'de iki kitabı daha yayımlandı: Hep Seferde (1963) ve Altın Kanat (1965). Edebiyata özgü üslubuyla tanınmış şairin Geri Ver Ana Borcunu, Çocuklar ve Yıldızlar, Sefer Sonrası, Gül ve Ekmek şiir kitapları ve iki ciltlik Seçilmiş Eserleri ölümünden sonra yayımlandı.

İki Senfoni uzun şiiri 1957 yılında Moskova'da düzenlenen Öğrencilerin 6.Dünya Şöleni'nin özel ödülünü aldı.

PARÇALAR

Otuzdan çok yaşadım...

Çöyçay'da,

Bakü'de,

Moskova'da,

Tiflis'te.

Arabada, uçakta,

bazen kum üstünde,

bazen denizde.

Aşk alacakaranlığında,

Konferans salonunda.

Sevgilimle birbirimize diyeceğimiz

İki söz arasında.

Hastalanırken

Hekimin çaresinde.

Bazen ölüm sözünün kutup kışında

Bazen günlerimi başıboş bırakıp

Onlarsız eğlendim hep.

Sonra da günlerim beni bırakıp

gitmeden sitem ettim hep.

Yılların çoğu benimle daha,

Ailemin bireyi oldu.

Görüyorum bazısından

günler düşmüş,

nereye düşmüş?

Ne zaman düşmüş?

Eh, onlar çoktan geçmişmiş
Bazısı toz olmuş ayaklar altında.

Bazısı hangi arabadaysa
öyle unuttum gitti.

Bazısı

bir zaman kenarında

Yaşadığımız nehrin
suyunda akıp gitti.

Ama öylesi de var ki,
gitmemiş.

Gönlümü incitmemiş.

Öyle saatlerim var ki ağaç oldu
Bir dost bağında.

Her dakikası bir meyveye dönüşmüş
Yeşil dalında.

Boynuna kolumu dolarım saatimin
Otururum ömrümün
bir parçasının gölgesinde:

Dizerim kızıl yanaklı dakikaları
On dört günlük ay – tabağa,
yeriz şirin şirin.

Her yılı tekrarlanacak
bu dakikaların.

Bazen düşer dakikalar dallarından
yere bir bir

Sahibini görüp gelir, onlar nedir,
Saatim var

Bir insan sevincinde
bir hissedir.
Solmuş bir tebessümün
Pırıltısını geri vermiş
O ölmemiş. O yaşıyor.

Anlarım var:
Sağanak yağmur gibi yağmış
Duygulu bir insan kalbine;
Yeşerttiği çiçekler
ödüldür bana.

Oğlanlarıma bakıyorum:
Boylu postlu günlerimdir.
Nurlu gecem, al sabahımdır.
Şiirlerime bakıyorum:
Deme ölmüş günlerimdir.
Tutuşup deftere dökülmüş günlerimdir.
Otuzdan çok yaşadım.

Pişman değilim.
Geleceğe bakıyorum,
Dur!

Bak ne diyorum.
O daha ömründen değil,
Düşün akşam – sabah
Sen onu fethetmelisin
Son zerresine kadar.

TAŞ

Yarı çıplak
Eski insan
Düşmanına bir taş attı,
Kana battı.
Taş düşmedi
Ama yere.
Uçup gitti.
Ufuklardan ufuklara.
Demeyin ki taş kayboldu.
Oldu kılıç,
kurşun,
mermi.
Hiç durmadı fikir gibi.
Atom gibi
Meridyeni kırık kırık,
Arzuları zerre zerre,
Okyanusu parça parça
Edip geçti...

İşte o taş
Şimdi yine hiç durmuyor
Uçar nereye?
O nötron,
Elektron –
Dönüp

neler,
neler olur.
Alev olur,
ölüm olur,
 zehir olur.
Ey yüzyıllım,
Hakikatin kan kardeşi,
Hiç durmaz mı, de,
Yarı çıplak
 yarı yabani
Eski insanın
 attığı taş?!

HEP SEFERDE

Trenler durduğunda,
Uacaklar indiğinde,
Bence bitmez ki sefer
Seferdeysen yine de.
İnsan dünyaya benzer –
Seferdedir ebedİ.
Bence oturmuşsa da
Bir taşın üzerinde.
Anlamlı bir kitabı
Karıştırırssa eğer,
Güzel bir seferdedir.
Uyuklarken her akşam.
Uykusu kpriyse
Gnle gün arasında –
Seferdedir o insan...
Hatta mezarlıktaysa,
Hatırası dostlara
Bir tepe aşmak için
Kuvvet verirse eğer,
O yine seferdedir.
Ulaşmağa var hele...
Seferdedir
yol gider...

NERİMAN HASANZADE

(1931)

Halk Şairi, Azerbaycan Emektar Sanat Adamı. Sayısız şiirlerin, tiyatro oyunlarının, bu bağlamda Aklına Geleceğim (1966), Neden Söylemediniz (1970), Zümrüdü Anka (1073), Sen Affettin (1979), Kimin Sorusu Var (1984), Bütün Milletlere (1991), Talihin Armağanı (1993), Gelişli Gidişli Dünya (1995), Poylu Beşiğim Benim ve onlarca eser yazmıştır. Eserleri Rus,

İngiliz, Fransız, Alman, Romanya, Türk, Leh, İspanyol ve eski Sovyetler Birliği cumhuriyetlerindeki tüm halkların dillerine çevrildi. 2002 yılında Uluslararası Bilimler Akademisinin (Azerbaycan Bölümü) geçici, 2004 yılında iseasli üyeliğine seçildi. Kendisine bağımsız Azerbaycan Cumhuriyetinin Şeref Madalyası verildi. Yılın Şairi (2010) ödülünü aldı.

KADINA MEKTUP

Sizin kızınızla görüşüyoruz biz,
Gidiyoruz kâh yolla, kâh kenar izle.
Bunu ben biliyorum, siz bilmiyorsunuz,
O geliyor zaten sizin izninizle.

Okul arkadaşı, yol yoldaşı var,
İşi de çok olur, bazen dersi de
Benim kızınızın, nasıl derlerse –
Okul arkadaşı, yol yoldaşı.

Ben anlıyorum, siz annesiniz
O yüreğe sığmaz ki bu heyecan
O eve dönünce nigaransınız²³
Evde olunca da benim nigarın.

Bir ömür yaprağı uzun, ya kısa...
Aşk, sevgi, hayranlık – hangi daha eski?
O sizin yalnızca kızınızsa da,
O benim yegâne saadetimdir.

Siz de hayransınız, ben de bir kıza
Kimin kapısından o girmelidir?
Dünya öyle ki biri bulursa,

²³ Merak etmek, endişelenmek

Öteki ... mutlaka kaybetmelidir.

Duruluk simgesi sizin kızınız
Gözünden okunur kalbi, isteği
Sizin bu sevdada kaybetmeyiniz
Sizin borcunuzdur, benim kısmetim.

Sizin adınıza saygı, ihtiram
Kadın karşısında baş eğer âlem
Ben de baş eğerim, vedalaşırım –
Kızınız gelecek, ben gitmeliyim.

MERDİVEN

Bu dünya merdivendir.
Çıkınca cana yakın
İnince çok kötüdür.
Görüşük basamaklarda,
O çıkıyordu bu demde,
Ben iniyordum habersiz.
Onu arzularına
Çıkarırdı merdiven,
Beni hatıralara indirdi.
Bu zaman,
Birimiz – gün doğana,
Birimiz – gün batana...
Çıkamazdım bir daha,
Ne o güç, ne o takat.
O da inemezdi hiç.
Haklı – haksız, vermişti
Hükmünü zaten doğa.
Gerek ya inmeyeydi
Bu görüş hiç araya.
Ya o önce geleydi,
Ya ben sonra dünyaya.

NE TUHAF?!

Öyle durursun, öyle bakarsın,
Sanki karşıdaki kuru bir taşım.
İpek saçını bir zaman okşayan.
Sanki hiç hiç ben olmamışım.

Seni dostlarımla, tanışlarımla,
Ben tanıştırdım o zaman bir bir
Şimdi başkaları o ihtiramla,
Diyorlar tanış ol...
Ne tuhaf?!

Rüyada görürdün bir zaman her dem,
Yolumu beklerdin yollardan uzak.
Ben senin rüyandan çıkagelmişim,
Bu da bir rüyadır, gel tanışalım.

Koluna girerdim... bu hatırındadır,
Giderdik... yolumuz, arzumuz ortak.
Kolum kollarının hep yanındadır,
Dokunsa biz şimdi özür dileriz.

Nerde olduysam sabah, ya akşam,
Aradın sen beni, gördün sen beni.
Şimdi gözlerinin tam önüneyim,
Nerede durayım ki,

Göresin beni?

BEN DE YAĞMALIYIM

Zordur benimle beraber yaşamak,
Bazen gözlerimde değişir âlem.
Benimle bir ömür arkadaş olmak.
Bir azcık daha zor,
Ben anlıyorum.

Ne duman çekilir, başımdan ne çen²⁴,
Tufanlı boranlı dağım ben, neyim?!
Ne bileyim,
Dünyada ben de kendimden
Belki de ilk şikâyetçiyim.

Bende bir “ben” de var...
Benden habersiz,
Ne duyar, ne sayar beni.
Yer var ki o beni hep rezil eyler,
Yer de var hep üne yetir beni.

Bir gamı bir yürek valla zor taşır,
Yüz yürek gamı var bu bir sinemde.
Ben yerden göklere baksam da eğer,
Gök yüreğindedir...
Yer yüreğimde.

Bir insan olsaydım neydi derdim,
Yaşardım her mevsim bir libas giyip,
Evimde çay içip,
Yemek de yiyip
Bir insan gamını çekebilirdim.

Sinemde halkların bedbaht taliyi²⁵,
Bazen de aldanmış kadın gileyi²⁶
Bazen de toprağın batan çeşmesi,
Bazen de yüzüzün yüze düşmesi,
Gönlümün yayını çekip kırdılar,
Senden dikkatimi çekindirdiler.

Öyle ki tutuldum, bekle bir kadar,
Biraz şefkatli ol, sen ana gibi
Yağmur yağan gibi açılır gökler,
Ben de yağmalıyım...
Yağana kadar.

²⁵ Talihi

²⁶ Sitemi

MEHMET ARAZ

(1933-2004)

Halk Şairi, Azerbaycan edebiyatının ünlü temsilcisi, Emektar Kültür Adamı. Sevgi Nağmesi, Araz Akar, Ben Seni Bulurum, Annemden Yadigâr Nağmeler, Ömür Kervanı, Okura Mektup, Kayalara Yazılan Ses, Yol Ayrımında Sohbet vs. gibi yirmiden fazla kitabın şairidir. Eserleri dünyanın değişik halklarının dillerine çevrilerek yayınlanmıştır. Hacı ZeynalabdinTağiyev

Ulusal Ödülü'nün sahibidir. Kendisine Azerbaycan SSC Yüksek Sovyeti Onur Belgeleri ve bağımsız Azerbaycan Cumhuriyetinin İstiklal Madalyası verilmiştir. 1957 yılında Azerbaycan Yazarlar Birliği üyeliğine seçilmiştir.

SEVGİ SINIRI

Boynumdan yukarı yüceliğim yok,
Gözüm ufka dek görmeye kadir,
Dağın o yüzünden umacağım yok,
Dağın bu yüzünde pınar benimdir.

Seven hem kaygılı, hem de kaygısız,
Sevin – seninkidir bu koca âlem.
Kalbine bulanık fikirler sızar:
“Seninle olsam da, senin değilim”.

“Hep aynı yerde durur vaatlerim,
Zaten hep aynı, hep aynı adamım...
Kırıp sınırları, kırıp setleri
Aşkını dünyaya tanıtmıyorum...”

Bulalım aşkımızı tartan tartıyı,
Belki kalbimizde güveni tartalım?
Senin bin kuşkunu koysak bir göze,
Benim bir güvenim ağır gelecek.

Yürek de tuhaf hilkattir diyen,
Bazen bu isteği kendine yüküdür.
Dün sevdiğini bugün sevmeyen
Sevginin özünden şartı büyüktür.

Demem ki emretsen, gözümü kapar
Göğün yakasını kapattırırım.
Demem ki bir gece kesilse uykun
Sabahın yolunu kapattırırım.

Yok, Şirin şartların,
Yok buna şüphem!
Ben ne hükümdarım, ne kulum sana,
Yok Ferhat külüngü hükmünde rütbem
Deniz kucağında ev kuram sana.

Şimdi moda değil Mecnun gözyaşı,
Leyla talebine ne tedbir kılsak?
Borcunu veririz Nofel kardeşin,
Leyla ne ister? – mücevher – bir tabak!

Dilenci aşkları sınırlar aşar;
Sen benim aşkımanın hudut direği.
Senden o tarafa sonsuzluk yaşar,
Senden o tarafa yer de görünmez.

UNUT BENİ

Dilim dinmez²⁷, kirpiklerim ses eyler,
Nasıl hoşsa – yüreğimi kes öyle...
Kalan ömre yarım yürek bes²⁸ eyler,
Unut beni, aldat beni, at beni.

İnişi kar, yokuşu kar bu yolun,
Yad nefesten buz kayası su oldu...
Yalan yolu beş adımlık suyolu,
Aldat beni, unut beni, at beni.

Sen ömrünün ateşinde yananda,
Gölgenden de gereksizdim yanında.
Kıymetli bir kayıp tut aklında,
Unut beni, aldat beni, at beni.

Gözden göze köprü kurmak zor iştir,
Bakışların yönünü çok değıştı.
Yeni adım zaten yeni dövüştü,
Aldat beni, unut beni, at beni.

Bu sevdaya ne ulaştık, ne yüzdük?!
Dalgasında ne kaybolduk, ne yüzdük.

²⁷ Bir şey söylemez

²⁸ Burada yeter

İşte seni düzde koydu bu düzlük...
Unut beni, aldat beni, at beni.

BENDEN GEÇTİ, KARDEŞİME DEĞDİ

Ey taşlaşan, topraklaşan,
Ulu dedem!
Bugünümünden dünüme uzaklaşan
Ulu dedem!
Rüzgârlaşan, dumanlaşan ruhumla sen
Ayağa kalk, seninleyim!
Ses gitmeyen,
el yetmeyen
Eski tarih deresinden
Ses benin sesime son: –
Sese gelen, senden
Geçen
Neydi böyle? –
Senden geçip kardeşine değdi böyle?
Bununla mı, de kaç defa
Baba – oğul, kardeş hissi ikilendi,
Bir şehrin
Beş kardeşin hanlığına parçalandı?
O zaman mı bitti bizim
dilimizin
“senin”, “benim” gabarı²⁹ da?..

²⁹ Nasırı (Burada dilinden tük bitmek anlamında)

O zamandan bitti bizim
dilimizin

“nerelisin” damarı da?..

Seninleyim, ulu atam!

Bu meseli kimdir yazan?

Hangi soysuz baba Şimdi

Ataların imzasını

Çekip, ona mühür basan?!

Adımızı destanlardan alırım

Ruhunuzu kıyma kıyma koparırım.

Kara Çoban,

Ey Han Ayvaz,

Kiziroğlu Mustafa Bey,

Eğer ki siz

Bu konuya imza koydunuz!

Sonra, sonra hanginizse

Halka gelen bir kazadan

Hep başını yana eğdi.

Settar Hanın ocağına

fena değdi.

Benden geçti!..

Benden geçti!..

Sevince bak, gayrete bak!

Bunu yazan hilkate bak!

Benden geçti!..

Kulağımdan gitmez bu ses,

Darbeleri kardeşine,

SırdaŐına geçiren kes

Şimdi sanki bak bu gece

Kulağımın tam debinde

Hep ben dedi bir ÷lkede
ne kadar han,
Onların hep “ben” dediği yerde
Sen olmadın, Azerbaycan!
Seni senden alıp böyle
Yüz yıllarla uyuttular.
Seni senden eylediler,
Seni senden öğüttüler.
Havan oldun hep tuzunla,
kendi taşınla.
Üvey oldun
öz, yakın ikiz kardeşinle –
Benden geçti diyenlerin gayretinden,
Namusunu yiyenlerin gayretinden!
Benden geçti...
Benden geçti!
Ey taşlaşan, topraklaşan,
ulu atam!
Bugünümden, dünümden uzaklaşan
ulu atam!
Ayağa kalk!
Defnettiğin meselenin
mezar taşına
Bir teessüf hatırası yazıp, yont:
Senden geçen bana değdi,
Benden geçen sana değdi.
Senden, benden geçen darbe

Vatan, Vatan, sana değdi.

CABIR NEVRUZ

(1933-2002)

Halk Şairi, Azerbaycan Sanat Adamı. Bizim Yüzyıl, Sıradan Gerçekler, Talihin Armağanı, Ne Kadar ki Hayattayım, Kendini Koru, Halkım ve benzeri çok sayıda şiir kitabı yayımlandı. Eserleri İngiliz, Fars, Türk, Polonya, İspanyol, Fransız, Alman ve eski Sovyet cumhuriyetlerinin tüm halklarının dillerine çevrildi.

Yazarlar Birliği Yönetim Kurulu sekreterliği yaptı. Bazı onursal unvanlar, Azerbaycan devlet ödülleri, nişan ve madalyalar aldı.

SAĞLIĞINDA DEĞER VERİN İNSANLARA...

Bir arzum var, ey insanlar,
bak, diyeyim
Sağlığında değer verin insanlara,
İyilere sağlığında iyi deyin,
Sağlığında kötülerini kötöleyin.
Yalnız, yalnız sağ olanda,
Herkes gerçek değerini bilir onda;
Bu sözlerim yalan olsa
töhmetsiz edin.
Size rica ediyorum milyon kere,
Şairlere sağlığında hürmet edin,
Sağlığında heykel dikin ölmeyenlere...
Geleceğe çok da umut bağlamayın,
Sözünüzü sonralara saklamayın.
Nefret ettim sonralardan,
Zamansız öten zurnalardan,
Boşboğazdan, avareden.
Sağlığında sevindiriniz temizleri,
Siz hayatta bu amaçla adımlayın.
Sağlığında ifşa edin, habisleri,
Satılıklara sağlığında satılık deyin,
Tilki deyin, tilkilere,
aslan deyin aslanlara;

Sağlığında değer verin insanlara...
Herkes bilsin hep yerini
nasıl sağdır,
Bu, kötülerin hayatını kısaltmaktır,
İyilerin hayatını uzatmaktır...
Bu nedendir öldüğünde, kalbimizde
İnsanlara sevgi, saygı aşır taşar.
Öldüğünde iyiler de iyi olur,
Kötüler de iyi olur...
Çirkinler de temiz olur öldüğünde...
Yabancılar bile aziz olur öldüğünde...
Hatıralar anlatırız,
başsağlığı belletiriz,
Hepsine hep iyi deyip,
öbür dünyaya yollarız.
Bu geç kalmış yorum, dua kime gerek?
Bundan mezar büyüyecek,
ya ölen mi dirilecek?
Hiç beğenmem
bu eskimiş geleneği,
hiç beğenmem...
Bu mabet aşklarını,
saygıları hiç beğenmem.
İstemem ki bu zamansız şöhreti ben,
Bir an ömrü milyon altın ömür gele,
değişemem...
Diri için iğne kadar hürmeti ben
Ölü için bin heykele değişemem...
Ben doğruyu söylemesem, beni bağışlayın,

Yüz tutarım çocuklara,
yaşlılara, gençlere,
Sağlığında değer verin insanlara,
İyilere daha sağken iyi deyin,
Sağlığında kötülerini kötüleyin...

NESİMİ

Nesimi talihi gerektir bana
Adımı onurla taşımak için.
Nesimi talihi gerektir bana,
Hayatta dürüstçe yaşamak için.
Özümü, sözümü büyük sanmaya,
Aslımla, neslimle gururlanmaya,
En ağır saatte, en zor gününde,
Gerçek yaşlılıkla yürümek için.
Şairler yanında, erler içinde,
Yüce başla yürümek için.
Nesimi talihi gerektir bana,
Tebriz'in kapalı yolları gibi,
Nesimi talihi gerektir bana,
Babek'in kesilmiş kolları gibi,
Kepez'im, Şahdağ'ım, Goşgar'ım gibi,
Bu kudretli ölüm, bu şans, bu yazı,
Bu sevinç, bu gam daha gerektir bana.
Nesimi talihi, Nesimi yası,
Kendi öz dilim kadar yakındır bana.
Hiç zaman basılmaz bir ordumdur o.
Yüzyıllar göğsüne kanla yazılmış,
İlkin kimliğimdir, hüviyetimdir o.
Güçle boğazıma direnenleri,
Şöhret için el açıp dilenenleri,
Vatanda vatansız yaşayanları,

Hep bensiz, sensiz yaşıyanları,
Ölü cesetleri, ölü canları,
İnsan kıyafetli solucanları
Niye geldiğini, niye doğduğunu,
Unuta unuta yaşıyanları,
Öyle tıka basa ömrü uzununu,
Öyle yuta yuta yaşıyanları,
Didik didik parçalayıp öldürmek için,
Nesimi talihi gerektir bana.
Âlemi onlara güldürmek için,
Nesimi talihi gerektir bana,
O ölüm halkımın yüceliğidir,
O ölüm halkımın bacarığıdır³⁰.
En yüce, en yüksek zirvemdir benim,
Korkak insanlara darbemdir benim.
Milli gururumdur, muhabbetimdir³¹,
Bu ulu dert saadetimdir.
Nesimi talihi gerektir bana,
Şiirim, sözümün kudreti için.
Nesimi talihi gerektir bana,
Şairle doğruluk birliği için,
Şairle mertliğin vahdeti için.

³⁰ Becerisidir.

³¹ Burada aşkımdır

SÖZ SATARIM ALAN YOK...

Çok değerler talan olup, yıkılmış,
Söker, yer kim ne kadar başarır...
Şairlerin şöhretleri yıkılır,
İşgüzarların kâbusları yücelir...

Deha sözü şimdi olmuş gülmeli,
Tüccar sözü esir etmiş çoğunu...
Neye gerek Nizami'nin heykeli,
Ama boldur satmak için çugunu³²

Baş eğerim bir temiz kes bulunsa,
Şimdi bizi kirli yüzler tanıtır.
Kim bu halkı daha fazla çapulsa,
O kitlenin şerefidir, şanıdır...

Bodrumlardır adilerin siperi,
Her ne dersen orda çoktur pis yamuk
Atom bile kırabilmez onları,
Basılmazdır satılıklar ordusu.

Böyleleri vatan, millet tanımaz...
Onun bir tek para sözü var dilinde,
Göğsümüz, nefesimiz, canımız,

³² Dökme demir.

Patates, ekmek, et satanın dilinde...

Çok kişiler³³ dişi olup korkudan,
Çok dişiler kişi gibi çarpıştır...
Kardeş vurur kardeşini arkadan,
Dönüp olur Ermeninin kardeşi

Yüzden herkes millet derdi çekendi,
De ne için kanı aktı milletin?..
Gitti, battı, talan oldu, tükendi,
Bir adı var, kendisi yok milletin...

Midesi için çalışanlar az değil,
Vatan gerek yerleşmeye gödende...
Sözde vatan yeşertenler az değil,
O çiçeklene gerek kanda, bedende...

Hani yiğit Köroğlu'muz, nerededir,
Ne zamandır duyulmuyor narası...
Gelsin, görsün namus satıp, ar satıp,
Toprak satar onun nankör nevesi³⁴...

Haber verin, Vagif'e, Vidadi'ye,
Onlar gibi dost haline yanan yok...
Allah, ne çok imrenirim Hadi'ye,
Söz satarım, şimdi onu alan yok...

³³ Erkekler

³⁴ Torunu

Meydanlarda bağıırken biz narız,
Cephelerde gitti, battı sesimiz...
Çok da dedik Karabağ'ı vermeyiz,
Yarım olmuş daha memleketimiz...

Bu yarı da yarılara bölündü,
Yarı candır yarılarda özü de...
Allah, bana daha yarım görünür,
Azerbaycan kelimesi, sözü de...

FIKRET KOCA

(1935)

Halk Şairi, Azerbaycan Yazarlar Birliği Birinci Sekreteri, Sanat Adamı. Martı (1963), Denizde Ay Yıkanırken (1967), Günlerden Bir Gün (1972), Ömürden Sayfalar (1984), Talihin Acı Talihi (1990) gibi onlarca kitap yazdı. M.Lermontov, T.Şevçenko, Mejelaytis, İ.Volker, İ.Taufer'in eserleri dilimize çevirdi. Moskova'da yayımlanan Tekerlekler Geri Döner ve

Ressam Düşünüyör eserlerine göre Sovyet, bağımsızlık yılları eserlerine göre Humay ödülünü ve Şöhret madalyasını aldı.

RÜYAMDA HACCA GİTTİYDİM

Rüyamda hacca gittiydim,
Son arzuma yettiydim.
Ellerimde taşlar vardı,
Şeytana taş attıydim.
O an çevreme bakındım.
Taş atmaktan vazgeçtim.
Şirin rüyamdan uyandım,
Kendi kendime düşündüm.
Ne fark eder, uyku – gerçek,
Ben şeytana taş atarım.
Nerden bileyim attığım taş
Gidip kime degecek.
Belki de bir dostuma,
Yakınıma degecek.
Belki öylece dönecek
Belki kendime degecek,
Şeytana milyonlarca
Buradan taş atan gelmiş.
Bazı hacılar buraya
İçinde şeytan gelmiş.
Kullandığı insanları
Kuduz gibi dalayan,
Kimsesizler var yoğunu
Çalan, çırpan, yağmalayan,
Kendinden büyüklerin

Ayağını öpen,
Hacı olmaya gelmiş.
Şeytana taş atacak,
Nereye kaçsan o taşın
Gelip sana ulaşacak.
Bu kadar hacı varsa,
Her hacı komşusunda
Ekmeğe muhtaç varsa,
Bu hiç doymayan açların
Sende ilacı varsa,
Şeytana taş atmaya
Hacca niye gidiyorsun?
Burada şeytana taş at!
Bir bedbahtı sen yaşat!
Senin terör tuzağında
Kaç insan ölüirse,
Günahsız insanların
Kanları dökülürse,
Buna sevinmene
Şeytan bakıp gülerse,
Taşı kime atarsın?!
Arap baharı deyip
Birbirini vuranlar,
Genci, ihtiyarı
Öldürenler yakanlar
Sonra hacca gidecek.
Şeytanı taşlayacak,
Orda merhametli olup,
Biraz yavaş atacak.

Şeytan orda değil ki,
Şeytan bizde, sizdedir,
Şeytan içimizdedir.
Sinirlenip coşunca,
Öfken kabarıp taşınca,
Hayal et ki hacdasın,
Kinini de taşla sen.
Ziyafetler verince
Dolup taşan sofranı
Açlar genden görünce,
Hayal et ki hacdasın,
O gününü sen taşla!
Egon aşıp coşunca,
Hayal et ki hacdasın,
Kendini de taşla sen!
Dinin, dilin fark etmez!
Yaşa bir insan gibi!
Bir dünyadır rengârenk,
İnsanlar çeşit çeşit,
Gerçek insansa tek!
Öylesi var yanında
Zavallı şeytan melek.
Bir zaman gitsem eğer,
Korkarım taş atmaya,
Artık kime değerse.

RENKSİZ İNSANLAR

İnsanların rengi atmış.
Yüzünün,
Sözünün,
Rengi atmış,
Sanki herkesin
Konuşacak konusu yok.
Suratı yok.
Sanki berrak cam gibi.
Arkası yüzü bilinmez.
İçinde anlamı olmayınca
İnsan zaten hiç görünmez.
Bu insanlara ne olmuş böyle,
Çoğunun rengi atmış.
Nasıl bir hayret
Ağızlarını açık bırakmış,
Rengi dökülmüş akmış,
dumanlanıp uçmuş.
Boşlukta kulağım duvar oldu,
Unutuldu kendi adım.
Bir insan yüzü bulsaydım,
Gözünde kendime bakardım.

MUSA YAKUP

(1937)

Şair, gazeteci. Azerbaycan edebiyatının ünlü temsilcisi. Yapraklar Okur (1966), Bu Aşk Yaşatır Beni (1970), Benim Evrenim (1973), Yüzü Beri Bakan Dağlar (1977), Ne İyi ki Sen Varsın (1979), Bir Tel Üste (1983), İki kalbin Işığ (1985), Benim Sevgi Kaderim (1988), Yüreğimde Yerin Kaldı (1992), Nane Yaprağı (1996), Sonbahardan İlkbahara Yol Var

mı? (1999), Ruhumla Sohbet (2000), Bu Dünyanın Kara Taşı Yeşermez (2007), Devrin Değirmeni (2012) gibi onlarca kitabın yazarıdır. 1970 yılından bu yana Azərbaycan Yazarlar Birliği üyesidir. M.F.Ahundov adına Edebiyat Ödülünü almıştır.

GÜNEBAKAN ³⁵

TARLASININ SON ŞARKISI

Yüklenmiş, dolmuşuz,
Tabak tabak olmuşuz;
Sana bakamıyoruz
Güneş, bizi bağışla!

Yıldızlanmış, aylanmış,
Tan yerine boylanmış
Sevgimizi beklemek,
Gökte seni izlemek
Kudretimiz yok daha;
Sarmıyoruz akşama,
Açmıyoruz sabaha,
Güneş, bizi bağışla!

Hangi yöne bilmeyiz,
Valla dönük değiliz,
Sana dönemiyoruz,
Güneş, bizi bağışla!

Biz güneşe tapanlar
Tapmaktan düşmüşüz,
Tellerini emerdik

O mestlikten düşmüşüz;
Güneş, bizi bağışla!
Anam, bizi bağışla!

Hasret bizi boğunca,
Birinin son bakışı
Kalmış gün doğunca—
Uykulu gözümüzü
Açamadık ki
Birimiz gün batandan
Dönemedik ki,
Kalmışız o batışta –
O perişan bakışla
Güneş, bizi bağışla!

Arılar kanat salar
Götürür kuşlar bizi.
Yemimizi koruyan
Bekçimiz taşlar bizi.

Durup kucak kucağa,
Eğilmişiz toprağa.
Sallandıkça göklerin
Sarı yelken gemisi,
Yere inip dayandı
Yerebakan tarlası

OLACAĞA VARACAK

Bırak da şimdiden taş yastığa baş koydum
Hangi taşa yazılacak taş adım
Ben ki daha gür ömrümü yaşadım
Bundan sonra olacağı varacak

Gelmez daha bir meclisten soluğum
Tırpanhoyrat, başak kesmez orağım
Kendiliğinden gürlür durur kulağım
Bundan sonra olacağı varacak

Tarlalarım, harmanlarım savrulmuş
Tende canım, sacda dinip kavrulmuş
Hazal altında çiçeklerim kıvrılmış
Bundan sonra olacağı varacak

İncilerim düşmüş derya küncüne³⁶
Dalgıç gerek güvene hep gücüne
Alıp onu çıkara el içine
Bundan sonra olacağı varacak

Bigâneler iklimini görmüşüm
Kötülerin fısıltısın duymuşum
Ben kendime başka yuva örmüşüm

³⁶ Köşesine.

Bundan sonra olacağa varacak

Ben derdimi fısıldadım dağlara
Dağlar alıp payladı oymaklara
Devran verdi hakkımı nahaklara
Bundan sonra olacağa varacak

Bir gölüm var, ta dağların ardında
Ben de bir kristal göl hâlinde
Sabrım taşar tufanında, karında
Bundan sonra olacağa varacak

Ne olacak?... Toprağa bel bağlarım,
Yüzüm tutup bir buluta ağlarım
Şimşeklerin ışığını saklarım
Bundan sonra olacağa varacak

Doğanın rengi aktı gözüme
Kalemimle fırçaladığım sözüme
İnanmaya başlamışım özüme³⁷

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «Литрес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на Литрес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.